לחלק · דלא תימא איכא עד שיפול סס שור וחמור ביחד : **ונפל** "לשון יחיד : **ונפל עובדא משמע** · [כמו ועשה בגללו ולהלאיב] (שמות לו) ובא האות והמופת (דברים יג) ובא אחרי ואת הדוב (שמואל א יז) : **מידי אחריגא לא** · ושאר מילי מגלגל : **אף כל בעלי חיים** · לרבנן קמתלן לה,ולר' יהודה אתא "או" וקרי אף שאר מטלטלין : עופות אין מטמאין במגע ובמשא : **מ"ש** · דלא רבי-אלא-מאי דדמי ליה לפרטא משני לדדין : **לכתוב רחמנא חד פרט** · לו שור לו חמור ודרשינן כל כעין הפרט ומדכתב לחיך,אם אינו ענין לדבר שנבלתו מטמאה דהא אתי בכללא תנהו ענין לעופות דדמו לפרטא כחד דהוה בעלי חיים,ואיכא למפרך: השתא דתרוייהו לריכי מהיכא ממעט אדם,אלא מאי מאי מלאת דעופות מקשי ואזיל עד דמפיק ליה מכוליה טעמא : **שאין קדוש בבכורה** · כגון סוסים וגמלים כתב רחמנא "שור" דלא איצטריכא דהא מכלל אתי לרבויי אפי' סוסים וגמלים הואיל ודמו לפרטא משני לדדין בעלי חיים ולבלתן מטמא אבל עופות דלא דמו אלא בחד לד לא : **אגא** · לא תימא חזר וכלל למדרשיה בכלל ופרט וכלל אלא אימא אמר קרא "והמת יהיה לו" כו' : **כלים בני מיתה נינהו** · בתמיה ול"ל קרא למעטינהו לרבנן,ורבי יהודה היכי מלי לרבויינהו הא לא קרינן בהו "והמת יהיה לו" : **שבירתן זו היא מיתתן** · הלכך לרבנן אתא "חמור" למעוטינהו הואיל ולאו מיתה ממש היא "ושור" למעוטי אדם שאינו מין בהמה ואי כתב רחמנא חד הוה אמינא למעוטי אדם אבל כלים לא אמינא דכי קא ממעט,בעלי חיים דכוותיה קא ממעט,להכי איצטריך "חמור" ולרבי יהודה-לו=לרבויי כלים אתא אף ע"ג דלאו בני מיתה נינהו ממש "ושור"=למעוטי אדם בעלי חיים דכוותיה ולקמן פריך לר' יהודה "חמור" למה לי : **בחדתי** · חדשים : **שור פסולי המוקדשין** · שנפדה אין המיתה שלו דקיימא לן בבכורות בפרק ב' (דף מו·) גבי פסולי המוקדשין לאחר פדיונו "חזבח" ולא גיזה "בשל" ולא חלב "ואכלת" ולא לכלביך : **שור ולא אדם** · שאינו מין בהמה : **ושה דאכידה** · כיון דכתיב "לכל אבידת אחיך" למה לי דכתב רחמנא "חמור, ושור, ושה, ושלמה" ובפרק אלו מציאות דרשינן להו לכולהו בר מ"ש : **הא של פקח פטור** · בתמיה היכא פטריה קרא : הא הכלא נינהו · אפילו למאן דאית ליה בפ' המניח (נעיל דף כט·) דלרבי יהודה מפקיר נזקיו לאחר נפילה פשיעה פטור וא"כ לא מחייב רבי יהודה אלא בבור ברשותו ובבור ברשותו אצטריך שפיר למיפטר כלים בחבטה דחבטה דידיה הוא מ"מ פריך שפיר דבהיזק הבל משתני קרא מדדרים רב ונפל עד שיפול דרך נפילה וחבטה היכא דהוי דידיה אתיא בק"ו ובהבל דמשתני ביה קרא אית לן לאשמועי ריבויא דכלים לר"י ומיהו אין נראה שידרוש ר' יהודה אפיל לרב עד שיפול דרך נפילה דכיון דלא מחייב אלא בבור ברשותו אין לו לדורשו כמו שמואל אין דורשו משום דבכל מקום שיתחייב בהבל מתחייב בחבטה : **חמור** דבור לר' יהודה כו' · והא דלא קאמר נמי גם לב"ה דברים הגזל קמא לקמן (דף מד·) (ב) דלא חשיב אלא הך דדמו *דהוו בעלי חיים הקשה הר"ר משה מפונטייז"א ואימא דחמור אתא למעט שטרות ואור"י דלמאן דלא דאין דינא דגרמי אפי' הוא עצמו פטור ולמאן דדאין דינא דגרמי נמי לא מחייב אלא מדרבנן כדמוכח *בפרק הכונס (לקמן דף סב·) דמיבעיא ליה אי עשו תקנת גזל במסור לו לא ואי דינא דגרמי דאורייתא למה לא עשו תקנת גזל במסור כמו בגגזל : **שה** דאכידה לדברי הכל קשיא · וא"ת לגופיה אצטריך למהוי פרט וכלל ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואתרבו כל מילי דשור וחמור ושלמה אצטריך כל חד וחד למילתיה כדדרים בפ' אלו מציאות (ב"מ דף כז·) ואי לא שה דמייתר הוה משייר חד מיניהו לפרט וכלל ולא הוה דרשינן ביה מידי וי"ל דבכל מקום שיש פרט וכלל רגיל רבינו שמואל ליתן טעם למה לי לפרט כיון דאתרבי כל מילי ומפרש דשמא יש דברים שלא היה מתרבי אלא לא שקדמו פרט להיות כלל מוסיף עליו ולרבות כל דבר והכא קיים ליה לבטל הש"ס דמאבידה סתם הוה שמעינן שפיר כל אבידה כאילו יש פרט וכלל שאין למעט שום אבידה מבנין אב או מק"ו או בשום ענין וא"ל כאן פרט כדי שלא למעט מן הכלל שום דבר על ידי שום דין א"כ לכל אבידה כתיב והוי לכל ריבויא לרבות כל אבידה כאילו יש פרט וכלל אף על גב דדרשינן מיניה בע"ז (דף כו:) לרבות המומר מכל מקום איכא למדרש נמי כל אבידה דאתרוייהו קאי ריבויא אאבידה ואאחיך ומרבינן כל אבידה דכל אחד ולאחיך :

"או" מבעי ליה לחלק, ורבי יהודה לחלק מ"נפל" נפקא, ורבנן "ונפל"=טובא משמע, אימא "ונפל"=בכלל "שור וחמור"=פרט, בכלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט "שור וחמור" אין *מידי אחרינא לא? אמר "בעל הבור ישלם"=חזר וכלל: כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל בעלי חיים מה הפרט מפורש דבר שנבלתה מטמאה במגע ובמשא אף כל דבר שנבלתה מטמאה במגע ובמשא *אבל עופות לא? נכתוב רחמנא חד פרטא דלא נכתוב אי כתב "שור" הוה אמינא קרב לגבי מזבח אין שאינו קרב לגבי מזבח לא, ואי כתב רחמנא "חמור" ה"א קדוש בבכורה אין שאין קדוש בבכורה, לא אלא אמר קרא והמת יהיה לו כל דבר מיתה בין לרבנן דקא ממעטי להו לכלים ובין לר' יהודה דקא מרבי להו לכלים, כלים בני מיתה נינהו? אמרי שבירתן זו היא מיתתן. *ולרב דאמר "בור שחייבה עליו תורה להבלו ולא לחבטו" בין לרבנן בין לרבי יהודה-כלים בני הבלא נינהו? אמרי בחדתי דמיפקעי מהבלא} הא "והמת יהיה לו" מבעי ליה לכדרבא *דאמר רבא "שור פסולי המוקדשין שנפל לבור פטור שנאמר "והמת יהיה לו"=במי שהמת שלו יצא זה שאין המת שלו? אלא אמר קרא כסף ישיב לבעליו לרבות "כל דאית ליה בעלים" א"ה אפילו כלים "ואדם" נמי? אמר קרא "שור" ולא אדם "חמור" ולא כלים, ולרבי יהודה דקא מרבי להו לכלים בשלמא "שור" ממעט ביה אדם אלא "חמור" מאי ממעט ביה? *אלא אמר רבא "חמור" דבור לרבי יהודה "ושה" דאבידה לדברי הכל קשיא: נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב: מאי "שור חרש שוטה וקטן" אילימא "שור של חרש, שור של שוטה שור של קטן" הא שור של פקח פטור? אמר רבי יוחנן "שור שהוא חרש, שור שהוא שוטה שור שהוא קטן, הא

אן מבעי ליה לחלק · הא סוגיא כר' יאשיה דמצריך לו לחלק בכל דוכתין אבל לרבי יוסתן אין צריך לו לחלק ותימה ל"ל סוגיא זו דלא כהלכתא דבפ' השואל (ב"מ דף לה:) מוקי לאביי כרבי יאשיה ורבא כרבי יוסתן וקי"ל כרבא לגבי דאביי ובפ' לוקחו ואת בנו (חולין דף עח:) גבי פלוגתא דחוסמין לזרע האב משמע דתליא בפלוגתא דרבי יוסתן וכ' יאשיה נמי יש לתמוה למה אין לנו פוסקין כמ"ד כר' יוסתן מכח מילתיה דרבא בפרק השואל : **הוה** אמינא קרב לגבי מזבח אין · תימה למה לא יליפינן הכא שור שור משבת ובמסקנא נמי דמרבינן עופות מדכתיב שיב לבעליו כל דאית ליה בעלים ל"ל מילף משור שור לו חמור חמור משבת כמו חסימה ופריקה לקמן וממילא אמטיט אדם דליכא למילף משבת כדאמרינן לקמן (ע"ב) גבי כלאים להנחה הקשתיו ולא לדבר אחר וכן גבי תשלומי כפל והשבת אבידה מה צריך ריבוי לקמן מילף משבת ומיהו להפרשה דהר סיני ניחא דלא שייך למילף משבת דעדיין לא נאמרו עשרת הדברות וי"ל דבמקום שייך לדרוש בכלל ופרט לא יליפינן שור שור משבת וכן כל הני דהוה דרשינן בכלל ופרט דתשלומי כפל דרשינן ליה בהדיא במרובה (לקמן דף סג.) אי לאו רבויא דכל וכן יש לפרש בהשבת אבידה אבל בכל אחריני י"ל דלא מדרשי בכלל ופרט וכלל : **קרב** לגבי מזבח · בפ"ק דקדושין (דף יז:) גבי הענקה דכתיב גורן גורן ויקב לא ממעט כל דבר שאין קרב לגבי מזבח משום דבכלל גורן הוי כמה דברים שאין קריבים לגבי מזבח אבל בפ"ק דחולין (דף כה:) ל"ע דכתיב כל מעשה עזים תתחטאו דאמר עזים למעטי עופות ואמאי לא ממעטינן כל דבר שאין קרב לגבי מזבח ומיהו לההוא ליסנא דאמר לקמן כל ריבויא הוא לא קשה מהתם : **בין** לרבי יהודה דמרבה כלים כלים בני מיתה נינהו · וא"ת ומאי פריך כ"ש משום דלאו בני מיתה נינהו לריבי ריבויא לרבי יהודה וי"ל דלר' יהודה נמי הוה ממעטו כלים מחמור אי לאו ריבויא ולהכי פריך בין לרבנן דממעטי להו כלים מחמור ובין לרבי יהודה דמרבה להו כלים מאו לאפוקי ממיעוטו דחמור

בין לרבנן בין לר' יהודה כלים בני מיתה נינהו : הא לאו בני מיתה נינהו · אפילו למאן דאית ליה בפ' המניח (נעיל דף כט·)

פח א מיי' פי"ב מהל' נזקי ממון הלכה ח סמג עשין סח טוש"ע מ"מ סי' תי סעיף ח :

הגהות הב"ח
(א) גם' שאינו קרב לגבי מזבח לא כתב רחמנא חמור ואי כתב רחמנא חמור וכו' שאין קדוש בבכורה לא כתב רחמנא שור אלא חמר קרא : (ב) תוס' ד"ה ונאמר חמור וכו' הגזל קמא (בנוסף לשור קשיא דלא חשיב : ח"ב:ם תבור

גליון הש"ס
תוס' ד"ה חמור וכו' דהוו בעלי חיים . עיין מנחות דף יד ע"ב : הגיגה "אי כתב"

נוטא/מבנה
מיבעי ליה מקורות

נוטא/מבנה
ל' מלבים לבור מהו פירוש האי "שור חרש שוטה וקטן"

[עי' פוס' לקמן מא: ד"ה וסגר וחוספות כתובות לד . ד"ה סבר]

*סימנו בקו-קו את השאלה ואת מאמר הרמ"ה הנמצא בהמלה לקמן. תחילתה וסופה של המלה לאחר מאקול טבור חייב עם הטאר אילי.

[לקמן סג.]

*אחרי הסעיפים הנ"ל מקיף עד עמוד ב' בשאר הפסוק "והמת יהיה לו" מאיר בטאר חיים בטאר שלו.

[נעיל כ: נב.]

בתוך הסעיפים הנ"ל שאר טאלות בדין בלים בבור שלה הקורה לאקוא ושאלה לעיל נא. [נב:]

ב"מ כז.